

ІВАНЕНКО Оксана Дмитрівна (31. 03 (13. 04). 1906, Полтава — 16. 12. 1997, Київ) — письменниця, перекладачка. Дочка **Дмитра Олексійовича**, сестра **Дмитра Дмитровича**, мати **Валерії Іваненків**. Член НСПУ (1934). Республіканська літературна премія ім. Лесі Українки (1974). Закінчила Харківський ІНО (1926). Улітку 1924 і 1925 працювала вихователькою в колонії ім. М. Горького під керівництвом А. Макаренка, який втілював її у «Педагогічній поемі» в образі Оксани Варської. 1931 закінчила аспірантуру при Українському НДІ педагогіки (Харків), керувала секцією дитячої літератури у його Київській філії. Від 1933 — на творчій роботі. 1947–51 — відповідальний редактор журналу «Барвінок» (Київ). Дебютувала 1925 оповіданням «До царя» у журналі «Червоні квіти» (Харків). 1930 видала першу збірку для дітей «Майка та жабка» (Харків). Захопилася казкою і обстоювала її важливість у вихованні, коли деякі педагоги вважали цей жанр шкідливим для радянських дітей. Після схвального відгуку на казку «Сандалики, повна скорість!» (Х.; О., 1935) на 1-й Республіканській конференції з питань дитячої літератури (1934) вийшли її «Лісові казки» (Х.; О., 1935; 1936; К.; Х., 1945; К., 1954; 2006), «Великі очі» (Х., О., 1936; К., 1971), «ДЖмелик» (О., 1936), «Едельвейс» (Х.; О., 1936), «Кисличка» (Х., 1937), «Кульбабка» (Х.; О., 1937). Під час 2-ї світової війни видала книгу оповідань про героїзм дітей, які допомагали партизанам, обороняли свою школу і дім: «Пошта прийшла» (Москва, 1943), «Школа» (К.; Х., 1944), «Таємниця» (К., 1945) та інші. Під враженням про повоєнні дитячі будинки написала повість «Рідні діти» (К., 1951; 1957; 1970; російський переклад — Москва; Ленінград, 1953), герої якої — колишні малолітні в'язні німецьких концтаборів. Збагатила історико-біографічний жанр української літератури: оповідання

«Друкар книжок небачених» (К., 1947; про І. Федорова), повість про Т. Шевченка «Тарасові шляхи» (Х., 1939; повна версія вийшла у Києві 1961; перевидання — 1974; 1989; російський переклад — Москва, 1964), нарис «Богдан Хмельницький» (1954), роман про Марка Вовчка «Марія» (1973; 1988; російський переклад — Москва, 1985; усі — Київ). За книгу спогадів «Завжди в житті» (К., 1985) відзначена Державною премією України ім. Т. Шевченка (1986). Переклала українською мовою роман А. Моруа «Тургенєв» (1977), збірку оповідей «Малахітова шкатулка» П. Бажова (1979), деякі твори В. Короленка і Л. Толстого, казки Г.-К. Андерсена та братів Ґрімм. Окремі твори І. перекладено також болгарською, німецькою та чеською мовами.

Основні твори

Ми ще невеличкі: Зб. для дітей дошкіль. та молодшого шкіль. віку. Х.; К., 1931; Юра замазур: Вірш. оповідання. Х., 1931; 1932; Черевички: Вірші. Х., 1933; Весела дудочка: Оповідання. Х.; О., 1934; Я сам нікому не дам: Вірші. Х.; О., 1935; О., 1936; Галочка: Оповідання. Х., 1939; Казка про веселу Аль. Х., 1939; Три бажання: Казка. К., 1940; 1986; Маяк: Казка. К., 1941; Життя коло смерті: Оповідання. К., 1945; Казка про маленького Піка та його батьків. К., 1947; Куди літав журавлик: Повість про надзвичайні пригоди наддніпрян. журавлика. К., 1947; Оповідання та казки. К., 1949; Дубок: Казка. К., 1950; Що трапилось в саду. К., 1953; Великий шум: Повість та оповідання. К., 1983; Твори: У 5 т. К., 1984–85; Чарівні зерна. К., 1986; Казки. К., 1992; 1999.

Рекомендована література

1. Шкаровська І. Оксана Іваненко: Літ.-крит. нарис. К., 1969;
2. Слово про Оксану Іваненко: Ст., етюди, есе. К., 1986;
3. Дьяченко А. Вся жизнь – среди людей // Радуга. 1987. № 2;
4. Костюченко В. Старійшина сучасної української літератури // СВ. 1996, 12 квіт.;
5. Єфімов О., Чайковський Б. Велика родина Оксани Іваненко. Видатний український письменниці – 90 років // ЛУ. 1996, 18 квіт.;
6. Дацюк О. Дві біографії однієї письменниці // СіЧ. 1998. № 6;
7. Скорський М. Оксана Іваненко. К., 2001;
8. Костецький А. Мандрівки Тарасовими шляхами: Оксана Іваненко // Костецький А. Пригоди славнозвісних книг. К., 2005;
9. Ярмиш Ю. Твори невтомного серця // КіЖ. 2006, 26

Бібліографічний опис:

Іваненко Оксана Дмитрівна / Б. Й. Чайковський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-14154>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).